

שיעור הלכתי שבועי מפי מורנו ורבנו
הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א
מו"צ ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"
השיעור בימי ראשון בשעה 17:00
בבית המדרש הגדול "ברכת יצחק" דימונה

ותתענג בדשן

גיליון 100
מדינה לאי מי טוב כי לעולם חסדו
(ישעיה נהב)

"ותתענג בדשן נפשכם, הטינו אַזְנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי, שְׁמְעוּ וְתַחֲרִי נַפְשְׁכֶם" (ישעיה נהב)

ההודיה להשם יתברך צידה לדרך מימי החנוכה

כולם אהובים, כולם ברורים
א. בסייעתא דשמיא אנחנו נמצאים בליל שמיני של חנוכה - "זאת חנוכה", וברוך השם זכינו שביום הגדול הזה יוצא גיליון 100, על זה ניתן לרמוז את הפסוק (דברים י ז): **"וַיַּעַתָּה יִשְׂרָאֵל מֶה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מִעֲמֶךָ"**, אל תקרי מה אלא מאה (עיי' מנחות מג ס"ב). ועל כך, כולנו הודיה לבורא עולם שבחסדיו המרובים עלינו עשה את שאינו זוכה כזוכה, וזיכה אותנו להתחיל בעלון הזה "ותתענג בדשן" לפני כ-3 שנים לכבודה של מרת אמי רבת הפעלים הרבנית יעל ז"ל, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין לא ע"ב) **"מכבדו בחייו ומכבדו במותו"**. וברוך השם ציבור מגוון מאוד הוגים בו, בני תורה, וגם עמך בית ישראל שעובדים כדי מחייתם ו'אוחזים ראש' ועוד, בארץ ובחוץ לארץ, ספרדים ואשכנזים כאחד, כולם אהובים כולם ברורים, ואף תלמידי חכמים חשובים הוגים בו, ומעבירים ממנו שיעורים לשומעי לקחם. תהילות לאל.

ברוך השם ציבור מגוון מאוד הוגים בעלון. ביטול גמור הן בהלכה והן בהשקפה. במה זכינו לפחות ארבע פעמים בשבוע: עוד מימי הילדות רדוף אחרי מרן מלכא זצ"ל. איפה היו החברים שלמדנו יחד בתלמוד תורה? מי זה בחור הישיבה שחזר בתשובה? איזו פתיחה שווה יותר מכל פתיחות ההיכל? למה מרן זצ"ל בבחרותו לא היה נוכח בהדלקת נר חנוכה של מר אביו? העברת תורת מרן זצ"ל בריש גלי בגאון ועוז. יש אברכים נחיתיים ויש גאים במורשתם. מי ענה לי שהוא נוהג כפי האווירה במקום? גדולי עולם וענקי הרוח מהספרדים במשך כל הדורות. תצא מהבועה ותתחיל להכיר גדולי עולם. מה אמר ומה כתב הגאון בעל שו"ת מנחת יצחק ווייס, ראב"ד העדה החרדית? איך אפשר לזכות לישועות בלי לבקש? **"מְהֵלֵל אֶקְרָא ה' וּמְאִיבֵי אֲנִישְׁעִי"**. בזכות ההלל והשבח אין בעיות. כיון **"שקבעו... בהלל ובהודאה"**, לכן **"ועשית עמהם ניסים ונפלאות"**. כוחה של שירה ותודה להשם. שירת הים בשמחה, סגולה לכפרת עוונות. איך הם זכו לילדים לאחר 30 שנה? פסוקי דזמרה בנחת. **"מזמור לתודה" בנגינה**. **"אין יצר הרע תאב אלא לאסור לו"**.

ביטול גמור הן בהלכה והן בהשקפה
ב. ובאמת יודע אני שאינני ראוי ולא כדאי, אבל אף על פי כן חושבני שהטעם לזה, כי תהילות לאל יתברך זיכה אותנו להיות דבקים בתורתו של מרן מלכא גדול הדור ופוסק הדור זצוק"ל, ומשתדלים ללכת בדרכו האמיתית שהתווה לנו מאז ומתמיד, ולהתבטל לכל אשר יאמר כי הוא זה, הן בהלכה והן בהשקפה, ללא פחד וללא מורא, ללא כחל ושרק, ללא עיגולי פינות, ללא עניינים שונים ומשונים, וללא פוליטיקה בהלכה. ועל הכל שזיכה אותנו להעביר את דרכו ותורתו של מרן זצ"ל **בגאון ועוז**, הן בכתובים והן בשיעורים, דרך העלון הזה, או על ידי השיעורים שברחבי הארץ, שאנחנו נוסעים מעיר לעיר לעשות "שבת שכולה תורה" בכל אתר ואתר, ומפיצים את דעתו ודרכו של מרן מלכא זצ"ל בהלכה ובהשקפה,¹ כפי שינקנו ושמענו ממנו למעלה מ-30 שנה, בבחינת **"כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֱלִיכֶם"** (בראשית מה יב).

למה הוא פוסק ככה?! אלא כיון שהם לא למדו את המקורות, הם לא ראו "בית יוסף" ולא "שלחן ערוך", ממילא הם חושבים שמרן זצ"ל חידש אותן, כי בספרי הקיצורים ההם לא מביאים את דעתו הצרופה של מרן השלחן ערוך זיע"א.

אני נזכר עכשיו, כשלמדתי לפני למעלה מ-30 שנה באחת הישיבות ב"בני ברק" יע"א, היה לי חבר בישיבה שממש היה מסכן וניזון משמועות משובשות נגד משיח ה' מרן מלכא זצ"ל, ובפרט בתקופה ההיא שקמו להם מינים ממינים שונים ופערו פיהם בלי חוק נגד מרן, וגרמו לו צער רב ועצום (עיי' בהקדמה לשו"ת יביע אומר חלק ג), השם הטוב יכפר בעד. ומחמת בורותו שלא הכיר את מרן, היה מדבר דברים בטלים על פסקי מרן, אף שהיה עדיין אפרוח שלא נפתחו עיניו בהלכה, כי מה לבחור ישיבה הבנה אמיתית בענייני הלכה, כל שלא למד וטחן וחקר את הנושא. והנה עברו כחמש שנים, יום אחד אני פוגש אותו בבין הזמנים שוחה בימה של טבריה - כנרת, ואנחנו משוחחים על דא ועל הא, ופתאום הוא נהיה רציני ואומר לי, אתה זוכר שהייתי מדבר נגד הרב עובדיה. עכשיו אני אומר לך את האמת, ברוך השם התחתני ואני לומד בכלל הלכה טור ובית יוסף, ואני מעיין הרבה ב"טהרת הבית", היום אני מכה על חטא, איך עבדו עלי? איך שקרו עלי? שהרב עובדיה מיקל, אני פשוט לומד את הדברים בפנים, ורואה את כל המהלך, את כל הדעות של הראשונים והאחרונים, אז

¹ וכמה דבר זה חשוב עד מאוד, כי לצערנו הרב, ישנם לא מעטים שמבולבלים בדרך ההלכה כי מכניסים להם לראש דעות שונות ומשונות נגד משיח השם, ומגמדים את דעתו של מרן מלכא זצ"ל עד שכמעט מבטלים אותה ולא מחשיבים אותה. אבל בסייעתא דשמיא שאנחנו באים ומשמיעים את דעתו של מרן זצ"ל בגאון ועוז, הם מקבלים כח שוב ושוב להתעורר ולדבוק באמת בלי להתבלבל.

והנה מעשה טרי מהשבוע, התקשר אלי אברך תלמיד חכם ירא שמים, הוא "מדרין חתנים" ומורה להם את כל ההלכות כפי שפסק מרן זצ"ל בספרו האדיר "טהרת הבית", וכמו שהבאנו בשפה קלה ונעימה בחוברת "טהרה בהלכה ובאגדה". אבל מחמת שהוא גר במקום שרבים מבולבלים שם בענייני ההלכה, הם עושים לו פרצופים חמוצים למה הוא מורה כמו מרן, כאילו חלילה ההלכות האלו הן לבעלי בתים ולא לבני תורה. ואמרתיו לו שלא ישים לב אליהם, כי בלי ספק הם לא למדו את מקורות ההלכה ב"בית יוסף" אלא רק מספרי קיצורים של רבני אשכנז שפוסקים כדעת הרמ"א. ומאיפה אני יודע? כי הוא אמר לי כמה דוגמאות שהקשו עליו, והם בכלל לא קשורים לפסקי מרן זצ"ל, אלא פשוט הן הלכות מפורשות בשלחן ערוך ומבוארים בטוב טעם בבית יוסף על פי הראשונים. ואם כן מה לכם כי תלינו עליו

לקבלת העלון במייל ולשולחות והקדשות:
6410995@gmail.com

שיעורי הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א, מידי יום בשעה 17:00 בקו: 02-3137584
שיעור שבועי בערוץ 2000 ימי שלישי בשעה 20:00. ניתן להאזין גם בקו: 03-3782000
שלוחה 1. ← 8 9 חיוק שבועי בימי שלישי קו 'משכני אחרין' 0733-570420

לעילוי נשמת מרת אמי היקרה
מרת יעל נקי ע"ה בת רבקה תחי'
נלב"ע ה' כסלו תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

תמידין כסדרן ומוספים כהלכתן

ג. ואין ספק שכל זה מתנת חנים של בורא עולם, כי ברחמי המרובים ובחסדיו הפשוטים עלינו, זיכה אותנו לגדול בירושלים עיר הקודש תובב"א, וכבר מימי הילדות זכינו תמידין כסדרן ומוספים כהלכתן ללכת ולשמוע את שיעוריו של מרן זצ"ל לפחות ארבע פעמים בכל שבוע: בימי רביעי בבית הכנסת "מוסיוף", [לאחר שנים השיעור עבר לבית הכנסת "בורוכוב"]. בימי חמישי בבית הכנסת "בורוכוב", ולאחר מכן מיד שיעור נוסף בישיבת "אור החיים". ובמוצאי שבת בבית הכנסת "היזדים". לבד מפעמים רבות שהיינו זוכים בעוד הזדמנויות נוספות, בכנסים, בשמחות, באזכרות וכדומה.

"מים קרים על נפש עיפה"

ד. ובאמת "מה אָשִׁיב לָהּ כֵּל תִּגְמְלוּהָ עֲלַי" (תהלים קטז יב) שנתן לי את הדעה הזאת והחשק הזה עוד מימי הילדות להיות רדוף אחר מרן מלכא זצ"ל, ולקיים ממש את דברי התנא באבות (פרק א משנה ז): "והוי מתאבק בעפר רגליהם, והוי שותה בצמא את דבריהם". ללכת ולשתות את תורתו של מרן זצ"ל בצמא אדיר, בבחינת "מים קרים על נפש עיפה" (משלי כה כה), ולהתאבק בעפר רגליו, ולרדוף אחריו משיעור לשיעור.² והיום, אני מתבונן, תמה ומתפלא, הלא הייתי גר בירושלים עיר הקודש "עיר הומיה קרִיָה עֲלִיָּזָה" (ישעיהו כב ב), ואיפה היו כל החברים שלי בני גילי שלמדנו יחד בתלמוד תורה, למה גם הם לא באו לשמוע דברי אלוקים חיים ממרן מלכא, הלא כל מי שזכה לשמוע את מרן, יודע ששיעוריו, הן בהלכה הן באגדה, לא היתה מתיקות בעולם כמותם, ממש להרגיש את מה שאמר דוד המלך (תהלים ט ח-יא): "תִּוְרַת ה' תִּמְקֶמָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ", "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מְשַׁמְחֵי לֵב". "הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפַז רֵב, וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנֹפֵת צוֹפִים". ואיך הם פספסו את כל התענוג הגדול והענק הזה?! הלא גם אני הייתי ילד ואוהב לשחק, אבל השיעור של מרן היה בעדיפות ראשונה, לא בגלל שהייתי כזה צדיק ומנצל את הזמן, הלוואי שהייתי זוכה לזה, אלא פשוט היינו ממש מתענגים בשיעור. היה חבל שמסתיים השיעור, ממש לא היינו בבחינת 'תינוק הבורח מבית הספר', אלא להיפך היינו מתגעגעים ומחכים מתי יגיע השיעור הבא.³ ועל אחת כמה וכמה אני תמה ומתפלא על אותם בחורי ישיבות שלמדו בירושלים עיר הקודש בסמוך ל"יזדים", ויכלו לבוא בכל מוצאי שבת, אבל מכל מיני סיבות שונות ומשונות באשמתם ושלא באשמתם, הם מסכנים לא זכו.

תורת מרן מלכא בריש גלי, בגאון ועוז

ה. על כל פנים, עתה באתי לומר: אודה ה' מאד בְּפִי, וּבְתוֹךְ רֵבִים אֶהְלֶלְנּוּ (שם קט ט), חֲסֵדֵי ה' אֲזַכֵּיר תִּהְלֵת ה', כְּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ ה' (ישעיהו סג ד). הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי, מְעוּדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה (בראשית מח טו), שזיכנו ללמוד וללמד את תורתו של מרן זיע"א, ועל הכל שזיכנו להעביר את הדברים בריש גלי, בגאון ועוז, ולא חלילה כנגב הנמצא במחתרת, כאותם המסכנים בעלי רגשי נחיתות שחוששים מפני אינשי דלא מעלי, ולכן מסתירים את ספרי מרן מלכא ולומדים אותם בהיחבא, או מבליעים את פסקיו מבלי להזכיר שכן כתב בספריו הנפלאים והעצומים. אבל אנחנו תהילות לאל, זיכנו השם יתברך ברוב רחמי וחסדיו להתנהג בהיפך הגמור, ואדרבה גאים אנחנו בתורתו של מרן, גאים אנחנו בהשקפתו של מרן, גאים אנחנו בהליכותיו, גאים בכל מכל כל ממה שהתווה מרן, ושמחים לפרסם את הדברים ככל היותר לעם ישראל בכל אתר ואתר. ולכן גם מנגד ישנה סייעתא דשמיא שזכות מרן עומדת לנו שהדברים יתקבלו על לב שומעיהם, כי רואים את האמת הצרופה של מרן, ממש כמו שנאמר (מלאכי ב ה): "תוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ, וְעוֹלָה לֹא נִמְצְאָה בְּשַׁפְּתָיו". וכשהדברים נאמרים בגאון ועוז ללא פחד וללא חת, ממילא הם מתקבלים ומשפיעים הרבה יותר, כי האמת ניכרת בהם שאתה חי את מה שאתה אומר, ומאמין במה שאתה אומר ב-100% על 100%. אבל אותם שחוששים מפני מי ומי, גם כשהם יגידו מתורתו של מרן, הם לא יתקבלו כל כך, כי עליהם יאות להליץ את הפסוק (במדבר יג לג): "וְנִהְיֶה בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים [נמלים רש"י], וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם", כי כשאדם מלא רגשי נחיתות ומרגיש בעצמו שהוא סוג ב', כמו איזו "נמלה" מסכנה, ממילא גם אחרים מסתכלים עליו ככה (עיין במדרש הגדול שם).⁴

"ויגבה לבו בדרכי ה'"

ו. הנה בעבר למדתי ב"כולל" שהיו שם אברכים ספרדים ואשכנזים, וראיתי שני סוגי ספרדים, סוג אחד, אלו שהם מסכנים נחיתיים, ותמיד מרגישים את עצמם כמו סוג ב' ו-ג, בטלים ומבוטלים כחרס הנשבר, וכאסקופה הנדרסת בפני האשכנזים, כי ככה נכנסה בהם רוח שטות כזו שכאילו האשכנזים נפלו מהירח, כאילו הם המיוחסים, ואילו הספרדים באו מגלות עשרת השבטים שגלו לערי 'לְחַלְחֵל וְחָבוּר וְהָרָא וְנָהַר גִּזְוִן' (דברי הימים א ה כט), ואין להם גדולים בתורה ולא כלום.⁵ לכן גם החברים האשכנזים היו מסתכלים עליהם ככה שחלילה הם

ומענין לענין באותו ענין, תראה מה מרן כתב בתשובה כשהיה בחור צעיר בן 19 שנה, - תנוכה שנת ת"ש (ש"ת יביע אומר חלק יא סימן פ אות ב) וזו לשונו: **כי בהיות וטרוד אני בלימודי, הייתי סומך על הדלקת אבי מורי, ולא הייתי נוכח בשעת ההדלקה.** ע"ש. כלומר, מרן בתור בחור לא היה חוזר הביתה להדלקה של אביו, כיון שהיה טרוד בלימודו ויושב ועוסק בתורה, וחבל על הזמן עד שילך לבית ועד שיחזור, לכן עדיף לו שישאר ללמוד, ויסתפק לראות את הנרות שבבית הכנסת. ע"ש.

³ ופעם אמרתי לחברים בשיעור, שאילו מרן זצ"ל היה בזמן חז"ל הקדושים, הם לא היו מתקנים במוצאי שבת להריח בשמים, כי כל התקנה באה בשביל להשיב את הנפש מהנשמה היתירה שעזבה אותנו במוצאי שבת, אבל כשיש את שיעורו של מרן בכל מוצאי שבת, אין לך משיב נפש גדול מזה.

⁴ הייתי בשבוע שעבר בעיר "נתיבות" יע"א, ואברך אחד שגילה שזה מחבר "בהלכה ובאגדה", תפס לי את היד, ונישק ונישק. אמרתי לו, תעזוב, מה אתה עושה? תנשק את היד של הזקנים. הוא ענה לי, עשית לי סדר בחיים, כמה הייתי מבולבל, זה אומר ככה וזה אומר ככה, ואפילו אנשים שכביכול אמורים להורות כמו מרן זצ"ל, מתבלבלים ועושים חשבון למי ומי. אבל באת אתה בחוברת "חג הפסח" ועשית לנו סדר, ובפרט בעוגיות "פפושד", וסתרת את כל אותם שדיברו נגד מרן זצ"ל ונגד המציאות בטשה. גם עשית סדר בכל המשוגש של 'נאפה לאחור הפסח'. גם בחוברת "מצוות הארץ" עשית סדר בכל הסוגיא של "היתר המכירה" שבביעית וכו'.

⁵ ופעם שאלתי אחד מבוגר שהוא כבר סבא להרבה נכדים ברוך השם, למה אתה מרגיש את עצמך תמיד כזה נחיתי בפני האשכנזים?! למה אין לך חוט שדרה רציני?! למה אתה תמיד צריך ללקק לאחריים?! למה צונו חן בעיניהם?! למה לא תהיה חי נושא את עצמו, ותחיה בשמחה כפי מסורת רבותינו ואבותינו מאז ומתמיד? תשמעו מה הוא ענה לי: עכשיו אני גר במקום מסוים, אני נוהג ככה כי זו האווירה במקום. אם מחר אני אעבור לגור במקום אחר, אז אין בעיה אני אתנהג אחרת. כל בר דעת מבין כמה תשובה זו מגוחכת, ואף מצערת, כאילו התורה שלנו משתנה אם תגור ליד אנשים כאלו או תגור ליד אנשים כאלו, כלומר, אתה עצמך נע ונד לפי רוח המקום, אם הרוח תיקח אותך לצד זה, תלך איתה, ואם לצד אחר, תתנענע לשם.

מה אתה רוצה שבכח הוא יחמיר, אם הוא רואה את סברת רוב הפוסקים ומרן השלחן ערוך, ויוצא הדין שמתור, אז מה הם רוצים שבכח הוא יגיד שאסור, כדי שהוא יהיה ישיב'ש או בן תייר'ה בלע"ז. לכן אני חוזר בתשובה, אני לא אז מפסקי של מרן כי הוא זה, כי היום אני לומד ואני יודע, כבר אי אפשר לעבוד עלי.

עוד סיפור שהיה לי פעם בשיעור בעיר מסוימת במרכז הארץ, דברתי באיזה פסק שכתב מרן זצ"ל וביארתי אותו באופן שבינו את הדברים היטב. והנה בלי להתבלבל אומר לי אחד מהקהל, אבל רב פלוני [שהוא אברך צעיר] פסק אחרת. אמרתי לו, עם כל הכבוד לרב פלוני שאני מעריך אותו מאוד, אבל אני מסביר לך שככה מרן זצ"ל פסק, ובאר את דבריו בהרחבה נפלאה בכמה תשובות ב"ביע אומר". וזה עדיין בשלו: אבל רב פלוני פסק אחרת. אתם מבינים באיזה שיבוש אנשים נמצאים, הוא משווה את האברך הזה למרן, כאילו האברך הזה נעשה בר פלוגתא עם מרן, הוא שם את שניהם בכף מאזניים, והאברך יכריע את ההלכה מול מרן. ולצערנו הרב, זו תופעה אצל אנשים מסוימים שמתפעלים מספרים חדשים או מרבנים צעירים ומתבלבלים אחריהם, ושוכחים [ויותר נכון לא יודעים] מה מרן כתב, ומה מרן דיבר בשיעוריו. לכן כמה דבר זה חשוב שתלמידי מרן זצ"ל ובנו מרן הראש"ל שליט"א ילכו ממקום למקום למסור שיעורים רבים ללמד דעת את העם בדרכו של מרן הצרופה.

² בכל יום חמישי כשמרן היה מסיים את השיעור בבית הכנסת "בורוכוב" ונוסע מיד לשיעור בישיבת "אור החיים", הייתי רץ כצבי כדי להספיק להגיע לפני הרכב של מרן, ולזכות לפתוח למרן את דלת הרכב, לזכות בפתיחת ההיכל לגדול הדורות ופוסק הדורות - ספר תורה חי. פתיחה זו היתה שווה מכל פתיחות ההיכל, ואפילו מפתיחת ההיכל של תפילת נעילה ביום הכיפורים.

וזכרתי פעם כשרצתי אחרי הרכב, פתאום עצר הנהג ר' אברהם שלומי הל"ו, יצא מהרכב ופתח את תא המטען, והוציא משם ספר "חק לישראל", והביאו למרן, ומרן קרא בו עד שהגיע לישיבת "אור החיים". תתבוננו כמה מרן היה חס על זמנו, הרי הנסיעה מ"בורוכוב" ל"אור החיים" לא אורכת יותר משתי דקות לערך, וגם על זמן כזה מרן חס. [ועיין מה שכתב מרן זצ"ל בש"ת יביע אומר (חלק ד יורה דעה סימן לא אות ה, חלק ט אורח חיים סימן קח אות טע) בעניין קריאת "חק לישראל" לתלמידי חכמים.]

סוג ב'. אבל אותם אברכים ספרדים שהיו גאים במורשת ובמסורת שלנו מאז ומתמיד במשך כל הדורות, מהגאונים, והרי"ף, והרמב"ם, ורבותינו הראשונים ועד מרן הבית יוסף והלאה דור אחר דור, שכולם היו גדולי הדורות וענקי הרוח, אשר העניקו כמה בקומתם, ומקצת מהם: המהר"ב"ח, המב"ט, בנו המהרי"ט, המהרי"ק"ש, רבי יעקב חגיז בעל שו"ת הלק"ט, בנו רבי משה. רבי אברהם הלוי בעל גינת ורדים, חברו רבי יעקב פראג"י אב"ד במצרים, רבי חזקיה די סילוה בעל פרי חדש, רבי שבתי וינטורה בעל נהר שלום, רבי יונה נבון בעל נחפה בכסף, רבנו חיים בן עטר, רבי חיים אבולעפייא, רבי מרדכי רוביו אב"ד חברון, רבי ישראל מאיר מזרחי בעל שו"ת פרי הארץ, אחיו רבי חיים משה מזרחי בעל שו"ת אדמת קדש, רבי אברהם מיוחס בעל שו"ת שדה הארץ, אחיו הראש"ל רבי מיוחס בכר שמואל בעל ספר "פרי האדמה", בנו הראש"ל רבי משה מרדכי יוסף מיוחס, רבי מרדכי ששון בעל שמן ששון, החיד"א, רבי יום טוב אלגאזי, רבי יעקב אלגאזי, מהר"ם בן חביב, רבי יום טוב ישראל, רבי אליהו ישראל, רבי מרדכי גלנטי בעל גדולת מרדכי אב"ד דמשק, רבי יוסף חזן בעל חקרי לב, רבי חיים פלאג"י, רבי אברהם פלאג"י, רבי יצחק פלאג"י, הרש"ש וכל גאוני "בית אל", רבי חיים אברהם גאגין, רבי חזקיהו מדיני בעל שדי חמד, רבי רפאל מאיר פניז'ל, רבי יעקב שאול אלישר, רבי חיים משה אלישר, רבי עבדאלה סומך, רבי אליהו מני, רבנו יוסף חיים, רבי אלישע דנגור, הכף החיים, ועוד ועוד רבים אין ספור. ואיפה עוד כל גאוני עולם הראשונים לציון למשך הדורות מרבנו משה גלנטי שהיה הראשון שבהם מלפני כ-400 שנה והלאה (עיין גיליון 90 הערה 6). ואיפה כל חכמי מרוקו וחכמי תימן, וחכמי תוניס וג'רבה ועוד ועוד, כולם גאוני עולם וענקי הרוח, יכלה הזמן והמה לא יכלו. וכל אחד ואחד מהם כמה למד ולימד, והעמיד תלמידים הרבה, וחיבר ספרים וכו' וכו'.

בזכות ההלל והשבח אין צרות

ט. בזה ניתן להבין את דברי הגמרא במסכת פסחים (ק"ז ע"א): הלל זה מי אמרו? נביאים שביניהם תקנו להם לישראל, שיהיו אומרים אותו על כל פרק ופרק, ועל כל צרה וצרה שלא תבוא עליהם, ולכשנגאליים אומרים אותו על גאולתם. והנה רש"י והרשב"ם פירשו, "על כל צרה וצרה שלא תבוא עליהם", לישנא מעליא נקט [כלומר לשון נקיה וטובה, לשון סגי נהור] שאם חס ושלום תבוא צרה עליהם, כשיושעו ממנה, יאמרו הלל. אבל רבנו יוסף חיים זיע"א פירש פירוש נוסף בספרו "בן יהוידע", שעל ידי שיאמרו הלל ושבח להשם, כל כך התועלת שלו גדולה שבכלל לא תבוא עליהם הצרה. וגם אם חלילה מוכרחת לבוא, יהיו נגאליים ממנה תיכף ומיד. פלא והפלא, על ידי הלל ושבח וקילוסים לבורא, ניצלים מצרות ובעיות וזוכה לישועות.

"ועל ניסין... ונפלאותיך וטובותיך שבכל עת"

י. זה מרומז ב"על הניסים": "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו בהלל ובהודאה", כלומר, אדם שזוכה לקבוע בעצמו את ההלל וההודאה, להלל ולשבח את הקדוש ברוך הוא, נמצא שהוא ממשיך על עצמו את ההארה המיוחדת שישנה בימים הקדושים והנעלים הללו, ממילא הוא יזכה גם כן שיתקיים בו ההמשך: "ועשית עמהם ניסים ונפלאות", בלי ספק שהוא יזכה לראות ניסים ונפלאות, כי אנחנו מאמינים בניסים בכל רגע ורגע, כמו שאנחנו אומרים בתפילה: "ועל ניסין שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת", אנחנו עושים מעט מן המעט ממה שהצטוונו לעשות השתדלות, ובורא

כוונתנו היתה שלא די בהדלקה לבד, וגם אם יאכל ספינג'ס וסופגניות ואפילו מופלטות. כי העיקר לשמוח במצוה, וזוכים לזה כאשר מתבוננים במסרים הגדולים ולוקחים אותם איתנו למשך השנה, כפי שהזכרנו וגם נזכיר היום בהמשך.

8 לבד מזה, משל לאבא שבנו מבקש ממנו שיתן לו למשל טילון, אפשר שהאבא ירצה לתת לו ואפשר שלא ירצה, אולי האבא לא רואה לנכון כרגע לתת לו, הוא לא התנהג יפה כל כך, לא מגיע לו פרס כזה וכו'. אבל בן שלא מבקש מאבא שלו כלום, אלא רק משבח אותו: אבא, אין עליך, איזה אבא טוב אתה, איך אתה אוהב אותנו, איך אתה מפנק אותנו, כל הכבוד לך שקנית טילונים, ממש אתה אבא הכי טוב שבעולם. תגידו לי, האבא יתן לו טילון או לא? בטח שכן. אבל למה, הרי הוא לא ביקש? כי לא מוכרחים לבקש, די בשבחים כאלו שלא רק שהאבא יסכים לתת, אלא גם ירצה וירוך לתת. והנמשל: 'מלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא' (עיין ברכות נח ע"א), כביכול גם בשמים הנהגה היא מעין הנהגה זו, כמה יהיה נעים ונחמד לתת ולפנק את מי שמשבח את אבא שבשמים יותר מאחד שרק מבקש ומבקש.

תצא מהבועה ותתחיל להכיר גדולי עולם

ז. ואין ספק שרבים מבני אשכנז, ולצערנו גם רבים מבני ספרד, לא רק שאינם מכירים את הספרים של הגדולים שלנו, אלא מעולם הם לא שמעו את שמם, הם לא יודעים מי הם בכלל. ובשביל זה גרמא בניזיקין לאותם מסכנים להרגיש רגשי נחיתות שכאילו לנו הספרדים לא היתה מסורת, כאילו לא היו לנו רבנים וגדולי עולם במשך כל הדורות. אבל אדרבה, גם אדם שלמד במקומות שלא השמיעו לו מגדולי רבני ספרד כלל, עליו לצאת מהבועה שלו ולהיות חי נושא את עצמו, ולהתחיל לעיין בספרי הפוסקים ולראות ולהכיר את גדולי עולם אלו. ואם תשאלו מאיפה נתחיל להכיר, מאיפה נקבץ ספרים כאלו, אז אתן לכם עצה פשוטה להתחיל ללמוד בספרי מרן זצ"ל, שם תתחילו להכיר את גדולי העולם, וכמו שאמר בזמנו הגאון רבי יצחק ווייס זצ"ל ראב"ד העדה החרדית, שאת כל הספרים שיש לו הוא מוכן להשאיל, חוץ משו"ת יביע אומר שהוא כולל את כל הספרים⁶. וכבר אמר שלמה בחוכמתו (משלי יב טו): "דַרְךְ אֱוִיל יִשֶׁר בְּעֵינָיו, וְשִׁמְעַ לְעֵצָה חָכָם", וכן אמר (שם טו לא): "אֵינֶן שִׁמְעַת תּוֹכַחַת חַיִּים, בְּקֶרֶב חֲכָמִים תִּלְיֵן". ואשרי המדבר על אוזן שומעת.

צידה לדרך מחג החנוכה לכל השנה

ח. אנחנו נמצאים בליל שמיני של חנוכה, מחר בלילה כבר לא מדליקים את החנוכה, וחבל שיעברו ימי חנוכה בלי שניקה את המסר הזה מהם לכל השנה. אדם שהדליק נרות חנוכה אבל לא

⁶ תעיינו בשו"ת מנחת יצחק (חלק ד סימן פד) שנשאל שם באיזו שאלה, ובמסקנתו כתב: "ומכל מקום, אי אפשר לי להחליט כן להלכה למעשה בלתי הסכמת מורה הוראה מפורסם ספרדי, שהוא בקי במנהגיהם יותר ממני. ושוב עיינתי קצת בספרי גדולי הספרדים, ומצאתי בשאלות ותשובות יביע אומר (חלק ג סימן כו אות ד), במה שהעיר שם על המנהג שנוהגים כעת בארץ הקודש וכו'. ומכל מקום כאמור יש להתיעץ בזה עם רב ספרדי מפורסם, והנכון הוא, עם הגאון מורנו הרב רבי עובדיה יוסף ס"ט (שליט"א) חבר בית הדין בירושלים עיר הקודש, בעל המחבר שאלות ותשובות יביע אומר הנ"ל, ויוכל להציע לפניו דברינו הנ"ל, ואם יסכים להיתר, בודאי כן יקום". עכ"ל הטהורה. ועיין עוד בשו"ת מנחת יצחק (חלק ב סימן יז אות ד).

⁷ בדרך אגב, העיר לי יהודי יקר על מה שאמרנו שבוע שעבר (גיליון 99 אות יט), שמי שהדליק נרות חנוכה עם כל ההידורים אבל לא התבונן במסרים של חנוכה, "חבל על ההדלקה שלי", הוא פספס את העיקר. ע"ש. והקשה, איך תאמר "חבל על ההדלקה שלי", הלא הוא עשה מצוה? וענית לו, שברור שלא היתה כוונתנו שכאילו הוא לא הדליק כלל, כי בודאי שהוא קיים מצוה ויעשו לו בשמים V על זה, אלא

פסוקי דזמרה בנחת

יד. אחי ורעי האהובים, נתבונן מה אנחנו אומרים בכל בוקר בתפילה [למי שלא מדלג על קריאת הקרבנות]: "לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך ולפארך... וליתן שיר שבח והודאה, וחייבים אנחנו לומר לפניך שירה בכל יום תמיד". האם אנחנו באמת שרים ומזמרים בכל יום לבורא יתברך? הנה חז"ל הקדושים תקנו לנו לקרוא בכל יום "פסוקי דזמרה", עד כדי כך אומר רבי יוסי (שבת קיח ע"ג): יהא חלקי בעולם הבא, עם הקוראים פסוקי דזמרה בכל יום. ונתבונן, למה הוא כל כך מעוניין שיהיה חלקו עמהם? וכי בגלל אמירת הפסוקים עצמם לבד? בוודאי שלא. אלא על כרחנו בגלל הצורה שהם נאמרים בניעימה ובזמרה. נמצא שכל מטרת הזמירות לשיר ולשבח את הבורא, ואיך חלילה נרין אותם?! וכבר כתב הרמב"ם (תשובות סימן רסא): קריאת הברכות או הזמירות בחיפזון ומהירות, הרי היא טעות גמורה, ומי שאינו מוכיח החזנים על זאת, חוטא, משום שכל אלו הסוגים של עבודת השם בדיבור, אין הכוונה אלא שיחשבו בהם כשיאמרו, ויכוון אומרם את לבו, וידע שעם אדון כל העולם מדבר בהם, בין שיבקש ממנו או יודה לו וישבחהו או יתאר פעליו וחסדיו או יתאר נפלאותיו בברואיו ויכולתו. וכיצד מותר למהר בזה ולהסיח הדעת ממה שנאמר. ומי שאינו יודע מה הוא אומר ואינו מבינו, הרי הוא כמו התוכי והשוטה החוזרים על המילים שבני האדם לימדום. ע"כ.

גם מרן הבית יוסף (סימן נא אות ח) כתב בשם הארחות חיים, אותם בני אדם שאומרים הפסוקים במרוצה, לא יפה הם עושים שמקצרים בשבחו של מקום. וכך פסק בשלחן ערוך (שם), אין אומרים הזמירות במרוצה, כי אם בנחת. וכתב המשנה ברורה (סק"ב) שיוציאם מפיו כאילו מונה מעות. וכתב עוד (סימן א ס"ק יג), ואין די באמירה, אלא שיתבונן במה שהוא אומר ויכיר בנפלאות ה'. גם בספר חסידים (סימן יח) כתב: שורש התפילה, שמחת לב בקדוש ברוך הוא, שנאמר (תהלים קה א): "הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדֹשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשׁוֹ ה'". ולפיכך היה דוד מלך ישראל מנגן בכינור על כל תפילותיו וזמירותיו, כדי למלאות לבבו שמחה באהבתו לקדוש ברוך הוא. וכתב עוד (סימן קנח): כשאתה מתפלל, אמור את התפילה בניגון הנעים והמתוק שבעיניך, ובזה ימשך ליבך אחר מוצא פיך, ובבקשה ותחינה בניגון המושך את הלב. ע"ש. עוד כתב מרן הבית יוסף (סימן נא אות ט) בשם ארחות חיים, **מזמור לתודה מצוה למשוך אותו בנגינה ולנגן**, כמו שאמרו במדרש (ויקרא רבה ט ז): כל השירות עתידות להתבטל חוץ ממזמור לתודה. וכך פסק בשלחן ערוך. **אם כן כמה חשוב למנות אדם שבקי בדקדוק וקולו נעים שיקרא פסוקי דזמרה בנחת ובניעימה, ובפרט 'מזמור לתודה' שימשוך אותו בנגינה נעימה לשבח את השם, ואם אנחנו לא נקיים את ההלכה, אז מי יקיים אותה, אותם עמי הארצות שלא מתפללים, חלילה!?**

כוחה של שירה ותודה להשם

יא. אספר לכם סיפור כדי שתראו כמה הכח של השיר והשבח וההודיה להשם יתברך. זכיתי ברוך השם להכיר אברך יקר ירא שמים, נשוי לאשה טובה, הוא בגיל 53 והיא בת 50. 30 שנה עברו, ועדיין לא היו להם ילדים. בכל שבת הוא מתפלל איתנו שחרית בהנף החמה ושיעור וכו', ואנחנו עושים לו ולאשתו "מי שבירך" בספר תורה, שיזכרו לזרע קודש של קיימא. והשם יסלח לי, 'את חטאי אני מזכיר היום', הייתי מכבד אותו ועושה לו "מי שבירך" כפי שהוא מבקש, אך בליבי הייתי חושב, כאילו חלילה זו 'ברכה לבטלה'. והנה ישתבח שמו בורא עולם, לפני כשמונה חודשים בליל שביעי של פסח, עשיתי לו "מי שבירך" כרגיל בפתיחת ההיכל, ואז הוא לוחש לי באוזן, הרב לא יגיד זרע של קיימא, אלא יגיד שתהיה לידה קלה. אמרתי לו מה? הוא אומר לי, כן, ברוך השם אשתי בהריון בחודש החמישי.

"מזמור לתודה"

יב. מיד לקחתי אותו בצד למטבח ושאלתי אותו, תגיד לי את האמת, אתה עשית הרבה סגולות, אבל מה היה הדבר שהרגשת ממש שפעל מעל הכל. כי אין ספק שהכל פעל בשמים, הלוא אין תפילה חוזרת ריקם, וכבר כתב הגאון החזון איש זצ"ל באיגרותיו: **כי התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם. אין תפילה ששבה ריקם, אין מילה של תחינה וריצוי שמוציא יהודי מפיו שלא תפעל את פעולתה, אם היום אם למחר, אם בשנה זו אם לאחר שנים רבות, אם אצל המתפלל אם לזרעו אחריו. דבר זה צריך להיות חדור בתודעתו של כל יהודי. ע"כ.** אבל תגיד לי מה היה המכה בפטיש שעל ידו נחתמה הישועה? ואז הוא אמר לי, שאשתו קיבלה על עצמה במשך 40 יום לומר 8 פעמים בכל יום, פרק ק' בתהילים: "מזמור לתודה", ובעיקר לומר את זה בנחת ובניעימה עם מנגינה נחמדה. ואחר כך היתה מדברת עם השם, ורק מודה לו שוב ושוב על זה שאין להם ילדים, איך טוב שאין להם ילדים, כי בודאי השם עשה את זה, והרי השם עושה רק דברים טובים, 'הוא הטיב לנו, הוא מטיב לנו, הוא יטיב לנו', וככה היתה מדברת כל יום. בתחילה זה היה לה קשה מאוד, היא היתה מודה להשם, אבל כמו שהכריחה את עצמה. אבל לאחר כמה ימים, היא פתאום קיבלה שמחה כל כך גדולה, והיתה ממש רוקדת ושרה לבדה בבית עם עצמה, ומודה להשם יתברך מכל הלב בשמחה ושירים וריקודים על זה שאין להם ילדים. וככה עשתה במשך 40 יום.

בחזיק ירא אלוקים תננתן

יג. והנה ביום ה-42 הודיעו לה בחסדי השם עלינו שהיא בהריון, ישתבח שמו בורא עולם ויתעלה כבוד הדרו, אשר לא עזב חסדו מאתנו. מי יעמוד בסוד השם? מי חלילה ייאש את עצמו מכל מיני תקוות שהוא ממתין לישועת השם? אם בעיניי זיווגים, אם בילדים, אם בשלום בית, אם בפרנסה ועוד ועוד, חלילה לנו מלהתייאש. ואדרבה ואדרבה נתבונן במה שאמרו חז"ל הקדושים בגמרא ברכות (כב ע"ב): **אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל שנאמר (תהלים כז ד): "קְוֵה אֶל ה' חֶזֶק וַיֵּאֱמָץ לְבָבְךָ, וַיְקוֹה אֶל ה'", קוּוֹה וְחָזַר וְקוּוֹה. וְתֵהִילוּת לֹאֵל יִתְבָּרַךְ, לִפְנֵי כְשִׁלוֹשָׁה חֹדָשִׁים הִיא יֹלְדָה בֵּת, וְנִקְרָא שְׁמָהּ בְּיִשְׂרָאֵל: "הוֹדִיָּה", בְּסִימָן טוֹב וּבַמְזֹל טוֹב.**

שערי תירוצים לא ננעלו

טו. וחבל שיצר הרע עובד עלינו, ומנסה למהר כדי שנפסיד את מעלת השבח לקדוש ברוך הוא כדת וכהלכה ובניעימה קדושה. ושערי תירוצים לא ננעלו, ומחפש תמיד הצטדקויות שונות ומשוונות, ממהרים לעבודה, לכולל וכו', ולאחר התפילה אתה יכול לראות אותו מדבר ומדבר וכבר הוא לא ממהר. ¹⁰ נשתדל כולנו להתחזק בשיר ובשבח לחי העולמים על כל הטוב שעשה ועושה ויעשה עימנו. ואין ספק שזנכה לישועות גדולות ועצומות למעלה מן המשוער, אמן.

הציבור יחד קוראים שירת הים בשירה זמרה, אין ספק שהרבה יותר קל להגיע לדרגה זו ולזכות למחילת עוונות.

⁹ אנחנו נוהגים בליל שביעי של פסח שבאים כל הציבור כשעתיים לפני חצות לילה, שעה ראשונה קוראים מהתיקון שמובא בסידורים וכיוצא בזה, ושעה שניה יש שיעור בענייני הגאולה וביאת המשיח בקרוב, אמן. כפי שמרן זצ"ל היה נוהג לעשות בהיותו בתל אביב. ובשעת חצות, פותחים את ההיכל [הפתחה נמכרת בדמים מרובים] וקוראים בספר תורה מחילת פרשת "בלשח" עד שירת הים, ואז כולם ביחד בשירה וזמרה שרים את שירת הים בשמחה גדולה, ממש מרגישים: 'מְקַהְלֹת בְּרָכוֹ אֱלֹקִים ה' מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל' (תהלים סח כז), וכמו שכתב הגאון רבי חיים פלאג' (כף החיים סימן יב סכ"ד), אחת מעשר סגולות שמכפרות עוונותיו של אדם בלי סיגוף ועינוי, הוא מי שקורא "ויושע וכו'" בשמחה ובניגון כמו שאמרנוהו ישראל. גם הבן איש חי (שנה א פרשת ויגש סעיף יד) כתב, שירת הים יאמר בשמחה ובניעימה כאילו עומד בתוך הים בשעת הנס, ובזה תהיה מסוגלת לכפרת עוונותיו. גם המשנה ברורה (סימן נא ס"ק יז) כתב: "ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומר בשמחה ומחלים לו עוונותיו". ומי יסלח לומר שהוא אומר בשמחה כל כך במשך השנה, אבל לפחות בליל שביעי של פסח שבשעה זו שהקב"ה קרע את הים, כל

¹⁰ בתלמוד ירושלמי (מסכת יומא פרק ו הלכה ז) אמרו, "אין יצר הרע תאב אלא לדבר שהוא אסור לו". וכתב בפירושו עלי תמר: חז"ל גילו רז חשוב ביצרי מעללי איש בידיעתם הגדולה ובחוכמת הנפש. **כי אנו רואים שאנשים מאיצים וממהרים בשליח ציבור לגמור את תפילתו מתוך חוסר פנאי לזמן של רגעים, ואילו אחרי התפילה הם שוהים שעה.** או שבשעת התפילה וקריאת התורה, גובר עליהם החשק לדבר, ואילו אחרי שגמרו את התפילה סר החשק הזה מהם. וזהו מ"צ"ר תאב לדבר האסור, אך כשנעשה הדבר מותר, שוב אין היצר תאב לו. ותראה שישנם כאלו שקשה עליהם להמתין עד שהרב גומר קריאת שמע או תפילה, ואילו להמתין על אדם פשוט שיגמור תפילתו, אין מרגישים שום קושי. וזה מתוך שיש איסור לפגוע בכבוד התורה, ודווקא מפני זה היצר תאב לו. ע"ש.